

- GUTOWSKI M., JAROSZEWICZ B. (red.) 2001: Katalog fauny Puszczy Białowieskiej. IBL, Warszawa. 403 ss.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002: *Coleoptera* Chrząszcze. [W:] GŁOWACIŃSKI Z. (red.): Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce, IOP PAN, Kraków: 88-110
- RAZOWSKI J. (red.) 1991: Wykaz zwierząt Polski. Krakowskie Wydawnictwo Zoologiczne, Kraków.
- WALCZAK M., RADZIEJOWSKI W., SMOGORZEWSKA M., SIENKIEWICZ J., GACKA-GRZESIKIEWICZ E., PISARSKI Z. 2001: Obszary chronione w Polsce. Wyd. III. Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa. 235 ss.

Wstępne wyniki badań nad sprężykowatymi (*Coleoptera: Elateridae*) zbiorowisk borowych Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie”

Preliminary study of the click-beetles (*Coleoptera: Elateridae*) of the coniferous forest in the „Lasy Janowskie” Landscape Park

KRZYSZTOF PAWŁĘGA

Katedra Zoologii Akademii Rolniczej w Lublinie; ul Akademicka 13; 20-950 Lublin,
krzychp@ursus.ar.lublin.pl

ABSTRACT: In this study click-beetles fauna of four kinds of the coniferous forest communities in the „Lasy Janowskie” Landscape Park was examined. The adult forms of *Elateridae* were collected by use of entomological umbrella and entomological drawer. Microbiotops of their development were also sought for. 31 species of *Elateridae* have been found. 7 rare species were recognized and among them relicts of original forests. The most frequently *Athous subfuscus* i *Dalopius marginatus* were noticed.

KEY WORDS: click-beetles, *Elateridae*, *Coleoptera*, coniferous forest, relicts of natural forests, Sandomierz Lowland, SE Poland.

Park Krajobrazowy „Lasy Janowskie” położony jest całkowicie na obszarze Równiny Biłgorajskiej, będącej najbardziej na północ wysuniętym mezoregionem Kotliny Sandomierskiej (KONDRACKI 2000). Stanowi on jeden z większych zwartych kompleksów leśnych w Polsce. Cechuje się wysokimi walorami przyrodniczymi – m.in. różnorodnością zbiorowisk roślinnych, z których najwartościowsze objęto ochroną rezerwatową. Pod względem zróżnicowania borów tereny Parku zajmują pierwsze miejsce w Polsce, a pod względem zróżnicowania torfowisk – drugie po Poleskim Parku Narodowym (FIJAŁKOWSKI 1996, 1997).

Dotychczas nie prowadzono badań nad sprężykowatymi zbiorowisk borowych Lasów Janowskich, z wyjątkiem notatek o 4 gatunkach tych chrząszczy, podawanych ze zbiorowisk boru świeżego i wilgotnego Parku (BUCHHOLZ, OSSOWSKA 1993; PAWŁĘGA 2002).

Badania fauny *Elateridae* prowadzono w latach 1997–2001, w następujących zbiorowiskach borowych: borze świeżym (*Leucobryo-Pinetum*), śródlądowym borze suchym (*Cladonio-Pinetum*), wyżynnym jodłowym borze mieszanym (*Abietetum polonicum*) i kontynentalnym borze mieszanym (*Quercoroboris-Pinetum*).

Postacie dorosłe zbierano przy pomocy czerpaka i parasola entomologicznego (próby ilościowe i jakościowe). Dodatkowo, materiał gromadzono poprzez wybieranie postaci dorosłych z „napływek” oraz metodą „na upatrzonego”. Przeszukiwano także mikrobioty ich rozwoju (próchniejące pnie drzew, gleba wokół pni).

W wyniku prowadzonych badań zgromadzono 2049 osobników *Elateridae* należących do 31 gatunków, w tym 24 gatunki postaci dorosłych z prób ilościowych i 7 gatunków dorosłych i larw z prób jakościowych. Do najliczniej poławianych należały *Athous subfuscus* i *Dalopius marginatus*. Gatunki te tworzyły grupę eudominantów. Grupę subdominatyów stanowiły *Agrypnus murinus* i *Prosternon tessellatum*. Do recedentów zaliczono: *Actenicerus sjalendicus*, *Ampedus balteatus* i *Ectinus aterrimus*. Pozostałe 24 gatunki występowały mniej licznie. Największą liczbę gatunków pozyskano w kontynentalnym borze mieszanym (24), najmniejszą zaś w borze suchym – 6 gatunków.

Objęcie ochroną rezerwatową części obszarów zbiorowisk borowych Parku, pozwoliło zachować najcenniejsze ich fragmenty – w tym stare, często próchniejące drzewostany iglaste i liściaste. Stanowią one środowisko rozwoju i bytowania dla wielu rzadkich gatunków sprężykowatych. W zebranych materiale stwierdzono występowanie 7 rzadkich i bardzo rzadkich gatunków *Elateridae*. Wśród nich występował *Crepidophorus mutilatus* – relikտ lasów pierwotnych. Larwy tego gatunku zebrano w kontynentalnym borze mieszanym, ze środka próchniejącego, świeżo złamanego pnia olchy.

PIŚMIENNICTWO

- BUCHHOLZ L., OSSOWSKA M. 1993: Nowe dane i uwagi o występowaniu w Polsce niektórych gatunków z nadrodziny sprężyków (*Coleoptera, Elateroidea*). *Wiad. entomol.*, **12** (1): 58.
- FIAŁKOWSKI D. 1996: Ochrona przyrody i środowiska naturalnego w środkowo-wschodniej Polsce. Wydawnictwo UMCS, Lublin. 318 ss.
- FIAŁKOWSKI D. 1997: Szata roślinna Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie”. Wydawnictwo UMCS, Lublin. 214 ss.

- KONDRACKI J. 2000: Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa. 441 ss.
- PAWŁĘGA K. 2002: Nowe dla Wyżyny Lubelskiej i Niziny Sandomierskiej gatunki sprężykowatych (*Coleoptera: Elateridae*). Wiad. entomol., **21** (1): 57-58.

Biedronki (*Coleoptera: Coccinellidae*) obszaru ochrony ścisłej „Bukowa Góra” (RPN)

Ladybirds (*Coleoptera: Coccinellidae*) of „Bukowa Góra” reserve (RNP)

EWA PIETRYKOWSKA, ZOFIA STĄCZEK

Zakład Zoologii Instytutu Biologii UMCS, ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin

ABSTRACT: Ladybirds (*Coccinellidae*) of „Bukowa Góra” natural reserve were investigated in three forest associations: *Leucobryo-Pinetum*, *Abietetum polonicum* and *Dentario glandulosae-Fagetum*. There were recorded 22 species, which accounted for approximately 30% of the *Coccinellidae* fauna of Poland. The richest fauna of beetles (19 species, 141 specimens) was collected in association *Leucobryo-Pinetum*.

KEY WORDS: *Coleoptera*, *Coccinellidae*, faunistics, Roztocze National Park, „Bukowa Góra” reserve, SE Poland.

Wstępne badania nad fauną biedronek na obszarze ochrony ścisłej „Bukowa Góra” – (FB30) (Roztoczański Park Narodowy) prowadzono w 1978 roku, a systematyczne połowy kontynuowano w latach 1986–88. Badaniami objęto trzy zbiorowiska leśne typowe dla Bukowej Góry (IZDEBSKI i in. 1979): bór świeży (*Leucobryo-Pinetum*), bór jodłowy (*Abietetum polonicum*), oraz buczynę karpacką (*Dentario glandulosae-Fagetum*). Materiał pozyskiwano z trzech warstw: runa (czerpak entomologiczny), podszytu – z brzozy, dębu, jarzębiny, sosny, jodły, świerka, buka grabu i jaworu (parasol entomologiczny) i koron drzew – z sosny, jodły, świerka, buka (pułapki Moericka).

W wyniku badań odłowiono łącznie 22 gat. (300 osobn.), co stanowi ponad 30% fauny Polski. Najbogatszym zarówno pod względem ilości gatunków jak i osobników, okazał się bór świeży – 19 gat. (141 osobn.), nieco uboższym bór jodłowy – 12 gat. (109 osobn.), zaś w buczynie karpackiej odnotowano 5 gat. (50 osobn.). Gatunkiem najliczniej poławianym we wszystkich zbiorowiskach był eurytop *Propylea quatuordecimpunctata*, skupiony głównie w runie. W warstwie tej, w obu typach borów, znaczny udział wyka-